І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 195. TWO SECTIONS (SECTION 1) 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1964 No. 195. VOL. LXXI

НІКІТУ ХРУЩОВА „ВИЧИСТИЛИ" З КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ І СОВЄТСЬКОГО УРЯДУ; НОВИМ ПАРТІЙНИМ ДИКТАТОРОМ СТАВ „УКРАЇНЕЦЬ" ЛЕОНІД БРЕЖНЄВ, А ПОСТ ГОЛОВИ УРЯДУ ПРИДІЛЕНО АЛЄКСЄЄВІ КОСИГІНУ; ГОЛОВНОЮ ПРИЧИНОЮ УПАДКУ ХРУЩОВА ВВАЖАЄТЬСЯ КОНФЛІКТ З ЧЕРВОНИМ КИТАЄМ; СВІТОВА ОПІНІЯ ПОРІВНЮЄ ЗМІНИ В КРЕМЛІ ІЗ ЗЕМЛЕТРУСОМ, АЛЕ НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ БІЛЬШИХ ЗМІН У СОВЄТСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ, ХОЧ ТАКОЖ І НЕ ВИКЛЮЧАЄ ЇХ.

Москва. — В четвер 15-го жовтня 1964 прийшли в Совєтському Союзі раптові й несподівані зміни в державній і партійній верхівці, які задивували світ. Всесильний диктатор Нікіта Сергеєвіч Хрущов, який зумів — після смерти Сталіна в 1953 році — зліквідувати свого найнебезпечнішого суперника Лаврентія Берію та згодом відсунути від влади цілу групу старих большевиків, як Лазар Каґановіч, В'ячеслав Молотов та трохи молодший від них Георгій Маленков і зосередив у своїх руках всі керівні становища в державі і партії — позбавлений всякої влади. Він перестав бути прем'єром, першим секретарем компартії СССР і членом Президії компартії. Новим першим секретарем компартії став Леонід І. Брежнєв, а прем'єром — Алексєй Н. Косиґін. Водночас мали усунути також зятя Хрущова Алексєя Аджубея із становища головного редактора „Ізвєстій".

Нікіта Хрущов в розпалі однієї із своїх промов

Леонід Брежнєв

Алексєй Косиґін

Закордонні кореспонденти в Москві звернули увагу вже в минулий вівторок на кілька знаменних зовнішніх познак якоїсь нової недалекої зміни. На Червоній площі, що її декорували на маніфестаційне привітання трьох совєтських космонавтів не було ні одного портрету Хрущова, хоч у подібних раніших випадках вся Москва була залита такими портретами. Кубинський „президент" Освальдо Дортікос Торрадо прибув до Москви вже два дні тому і його не вітав на летовищі Хрущов та він узагалі Хрущова не бачив. У совєтських газетах впродовж двох останніх днів не було ні слова про Хрущова, а єдиною згадкою про нього у газетах з четверга, була згадка в промові Дортікоса на летовищі. Дальшою вказівкою на те, що за кулісами „щось" діється, був довгий шнур чорних совєтських лімузин, що ними користуються совєтські „проміненти", які їхали до Кремлю. В четвер вранці не появилися „Ізвєстія" — це була очевидна заповідь, що сталося щось важливе й непередбачене. Щойно після півночі з четверга на п'ятницю московського часу совєтське радіо проголосило перший офіційний короткий комунікат, за яким Хрущов „просив" звільнити його з усіх становищ, що їх він займав, „з уваги на поганий стан здоров'я". Однак у таку причину ніхто не вірить ані в Совєтському Союзі ані за кордоном. Хрущов, правда, скінчив 70 років, але втішався сильною будовою тіла і добрим здоров'ям та перебував в останньому часі в Сочі над Чорним морем. Ще в понеділок цього тижня він обмінювався привітами і бажаннями з космонавтами з космічного корабля „Восход" та заповідав їм маніфестаційне прийняття у Москві. Чи і коли Хрущов вернувся з Сочі до Москви та чи брав особисто участь у вирішних нарадах на Кремлі і де він тепер перебуває — про все це совєтська преса і радіо нічого не сказали. Фактом є, що він не прийняв вже ані — як згадано вгорі — кубинського президента Дортікоса, ані французького міністра для справ атомової енергії Ґастона Палевскі, а обід у честь італійського міністра закордонної торгівлі Бернарда Матареллі відкладено — без пояснення причин — на дві години. На конференції з Дортікосом були приявні всі совєтські вожаки — крім Хрущова. Їхній список з поминенням прізвища Хрущова, та світлину без Хрущова оприлюднено в совєтській пресі і роздано чужинним кореспондентам.

В минулу середу відбулося засідання совєтської ради міністрів, а після того засідання пленуму Центрального Комітету компартії, врешті засідання партійної Президії. Про склад і хід тих нарад покищо нічого не відомо. Проголошено тільки, що на Президії Верховного Совєта СССР компартії головував „президент" Анастас Мікоян, найстарший і найближчий „приятель" та співробітник Хрущова, що його Нікіта Хрущов підвищив був в травні місяці ц. р. з віце-прем'єра на голову Президії Верховного Совєта, котрий-то пост вважається рівнорядним до становища президента республіки в західньому понятті. Західні коментатори звертають увагу, що таким чином Мікоян ще раз виправдав свою славу найбільшого в історії СССР і компартії пристосуванця, який ціло виходив з усіх чисток і криз за часів Сталіна і Хрущова і тепер знову вийшов ціло, ставши в останньому моменті по стороні противників Хрущова.

Нові люди — протеговані Хрущова

Всі нові постаті совєтської державної і партійної верхівки — це найближчі співробітники Хрущова, його протеговані і нібито найбільше йому „віддані". Новий перший секретар компартії СССР — Леонід Ільїч Брежнєв, народився в колишньому Кам'янську, тепер Дніпродзержинську, в Дніпропетрівській області в Україні 16 грудня 1906 р. Був змалку в комсомолі, скінчив технічну школу, як інженер металюрґії, і належав до так званих „технократів", без виразної приналежности до будь-котрого відламу партійної кліки. Під час останньої війни став спершу генерал-майором, опісля генерал-поручником і шефом військових політкомів. Після смерти Сталіна в 1953 році Хрущов протеґував його і помагав швидко просуватись вгору по державно-партійній драбині. В 1956 році став членом партійного Секретаріяту, в наступному році членом партійної Президії, а в 1960 році, коли Хрущов відсунув маршала Климентія Ворошилова, як члена „антипартійної групи", він став головою Президії Верховного Совєта. Як згадано вже, на останній сесії Серховного Совєта в травні ц. р. Брежнєва перенесли на першого заступника Хрущова до партійного Секратаріяту, а на його місце прийшов Мікоян.

Новим прем'єром Совєтського Союзу став Алексєй Ніколаєвіч Косиґін, народжений в Ленінграді 20 лютого 1904 року, отже — хоч на 3 роки старший за Брежньова — вихований вже також за большевицького режиму. Він економіст-адміністратор. Він одинокий, що пережив „велику чистку" за Жданова у Ленінграді в 1949 році. Його двічі позбавляли членства в партійному Центральному Комітеті і двічі повертали туди. Скінчив Ленінський Технічний Інститут, працював у промислі. В 1941 році був прем'єром Російської ФССР. На те становище дістався, як посадник Ленінграду і комісар совєтського текстильного промислу. Закордонна преса звернула на нього увагу, коли-то він обороняв перед партійним Центральним Комітетом компроміс, що його Хрущов зробив з президентом Кеннеді у справі ракет на Кубі осінню 1962 року. Їздив в різних місіях до Британії, Франції, Італії, Індії і Бразилії, але ніколи не був в Америці.

Однаково, як Брежнєва, а може більше, Косиґіна, вважали за одного з „технократів" і „апаратчиків" без виразного обличчя та одного з тих совєтських „промінентів" того трохи молодшого покоління, які завжди тяглись за Хрущовим і в усьому йому потакували та його підтримували.

Здогадні причини перевороту

Хоч зміни, які прийшли у совєтській верхівці, сталися „мирно" і без появи війська на вулицях Москви, проте нема сумніву, що це справжній переворот. Також нема сумніву, що офіційна причина, наче б Хрущов „просив" звільнити його „з уваги на погане здоров'я" — не відповідає дійсності. Його примусили „зректися", насправді викинувши його з уряду і партійного проводу. Найперші західні коментарі поважно різняться своєю оцінкою причин та передбачуванням наслідків перевороту.

За головні глибші причини вважається передусім конфлікт з китайськими комуністами. Хоч назверх вся совєтська верхівка нібито підтримувала войовниче становище Хрущова у відношенні до Пейпінґу, проте за безпосередню причину розламу в цій справі на Кремлі вважається прогру Хрущова у справі скликання на 15 грудня ц.р. з'їзду 26-ох комуністичних партій, у підготові до з'їзду всіх компартій світу. Тільки кругло половина запрошених прийняла запрошення прибути до Москви і то деякі з них, як дві найбільші компартії в Західній Европі, французька й італійська, висловили різні поважні застереження. Не є виключене, що співробітники Хрущова рішили, що треба позбутися свого протектора і „вождя", щоб закінчити „ідеологічну" суперечку з китайськими комуністами. Ці останні віддавна вимагали просто відсунення Хрущова від влади, ставлючи це просто за передумову розмов про ліквідацію конфлікту. Дальшими причинами перевороту могли стати суперечки на тлі господарської політики. Хрущов висловився в останньому часі двократно за потребою більшої уваги до ужиткового промислу та за конечність піднести життьовий рівень населення. Не є виключене, що це заалярмувало совєтських генералів, які злякалися, що протеґування легкого промислу станеться за кошт видатків на збросння і що ті високі совєтські військовики пошукали собі союзників в найближчому оточенні Хрущова. Далі, можливо, що рішення Хрущова злагіднити відношення до Західньої Німеччини і поїхати туди в січні наступного року з відвідинами — заалярмувало східньо-німецьких комуністів, які також почали шукати собі союзників серед радикальніше настроєних совєтських комуністів. Комунокитайська пропаганда просто закидала Хрущову, що він плянує „продати" німецьким „мілітаристам-реваншистам" комуністичну Східню Німеччину і тому не є виключене, що ці закиди знайшли відгук серед прибічників Хрущова.

Можливі наслідки перевороту

Одні західні коментарі легковажать цей московський переворот, запевняючи, що насправді не буде від нього ніяких поважних і радикальних змін у совєтській закордонній політиці. Цей здогад вони спирають на факті, що наступниками Хрущова є люди з його найближчого оточення і так, мовити, його вихованці, та що зокрема Косиґін втішався в московських західніх обсерваторів опінією людини „поміркованої". Але інші коментарі, особливо паризьких політичних кіл, передбачують дуже поважні наслідки. Вони твердять, передусім, що треба буде добрий рік чекати, поки з'ясується, чи нові московські правителі втримаються при владі і чи тому взагалі можна нав'язувати з ними переговори в будь-якій справі. Далі, передбачують загострення відносин між Совєтським Союзом і Західньою Німеччиною. Якщо прийде до московсько-пейпінґської згоди, тоді автоматично політика „співіснування" зазнає поважного удару. Паризький кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Дрю Міддлтон твердить, що найпершою відповіддю Заходу на переворот у Москві повинно бути приспішення будови різнонаціональної атомової морської фльоти, як забезпеки проти збільшеної загрози збоку СССР. Один французький дипломат мав заявити названому американському кореспондентові так: „Кращий чорт, що його знають, ані ж такий, що його не знають". Таким чином деякі західні коментатори здогадуються, що проблема міжнародного роззброєння опинилась у ще безнадійнішому сліпому куті, як була за останньої Женевської конференції роззброєння.

В УКРАЇНІ ВИМОВЛЯЮТЬ: БРЕЖНЄВ

Вільна українська преса вже звикла писати прізвище протеґованого Хрущовим, теперішнього його наступника і нового совєтського диктатора, як Брежньов. Тим часом, як виходить із виснень в „Українській Радянській Енциклопедії", він називається Леонід Ілліч Брежнєв, з наголосом на першому складі. Згадана енциклопедія подає два подібні прізвища: Брежнєв Леонід Ілліч, якого називає „радянським партійним і державним діячем" та який тепер став новим диктатором у Кремлі, і Брежньов Геннадій Іванович, якого в тій енциклопедії окреслюються як „українського радянського поета".

Президент Джансон про події в Москві

Президент Джансон, виступивши в четвер 15 ц.м. вечером на передвиборчому вічі в Медисон Сквер Ґарден в Ню Йорку перед 20.00 слухачів, тільки загальниково торкнувся московського перевороту. Він заявив: „Не задумуємо нікого ніде погребувати, але й не дозволимо, щоб нас погребали". Президент, нав'язуючи до московського перевороту, заявив, що тепер не пора на „імпульсивне лідерство". Натякаючи на нібито імпульсивність та необережність сенатора Беррі Ґолдвотера, Президент заявив, що „імпульсивний палець може посунутись в сторону ґудзика", внаслідку чого можуть згинути мільйони осіб впродовж буквально хвилин. Президент вказував на Кубинську кризу, як на доказ рішучости і сторожкости американської закордонної політики. Зрештою, ніхто з офіційних американських осіб не висловився щодо московського перевороту, звертаючи увагу на брак докладних і віродігідних інформацій.

Західньо-німецький канцлер Ергард стрінеться з прем'єром Ізраїлю

Бонн. — Західньонімецька преса принесла вістку, що в перших тижнях наступного року відбудеться конференція канцлера Людвіґа Ергарда й ізраїльського прем'єра Леві Ешколя. Вони обмірковуватимуть справи — нав'язання дипломатичних взаємин між обома державами, продовжування чи закінчення процесів проти нацистських воєнних злочинців, праці німецьких учених на службі єгипетського президента Насера, що заповідає війну проти Ізраїлю і т. п. Західня Німеччина й Ізраїль обмінялись покищо торговельними представництвами. Західня Німеччина лякалася нав'язати нормальні дипломатичні взаємини з Ізраїлем з уваги на арабські країни. Але недавно Об'єднана Арабська Республіка обмінялась із Східньою Німеччиною консулятами, то й Західня Німеччина схильна відкрити в Єрусалимі свій консулят. Ізраїль має претенсії до західньо-німецького уряду, що той не виступив енергійно проти тих своїх громадян, які — як ракетні фахівці — помагають від літ ворожій Об'єднаній Арабській Республіці будувати власну ракетну зброю. Західньо-німецький уряд натаврував таких своїх громадян-фахівців, але заявив, що він не має практичних можливостей перешкодити цьому.

Українці в Ню Йорку демонстрували перед совєтською місією в роковини вбивства Степана Бандери

Ню Йорк. — У четвер, 15-го жовтня, з ініціятиви Організацій Українського Визвольного Фронту тут відбулась антикомуністична демонстрація. Вона відбулася поблизу будинку постійної совєтської місії при Об'єднаних Націях, на вулиці ч. 67 на Мангеттені. Хоча це був робочий день, понад 300 осіб зібралися на сусідній із совєтським будинком вулиці, обгороженій поліційним кордоном та бережений поліцистами, щоб демонстранти не прорвалися безпосередньо до нового модерного будинку совєтської місії. Майже кожний учасник ніс транспаренти з такими написами: „Росіяни — геть з України"; „Вбивці України — геть з ОН"; „Хрущову дорівнюється Брежньов"; „Бог благословить Америку, Бог визволить Україну"; „Мікоян — кривавий торгівець"; „Хрущов і Шелєпін — криваві вбивці" — це гасло стосувалося безпосередньо вбивства сл. п. провідника ЗЧ ОУН Степана Бандери, що сталося рівно 5 років тому в Мюнхені. Між демонстрантами було чимало молоді з лав СУМА. Юначки і юнаки СУМА під час демонстрації, від 6 г. вечора до 8 г., роздавали прохожим листівки англійською мовою та копії судового звіту з процесу над підісланим Москвою комуністичним аґентом Сташинським за довершені ним політичні вбивства, зокрема Степана Бандери і Лева Ребета. О год. 6:30 вечора із запрошеної усієї американської преси й телевізійних стацій у Ню Йорку — на місце прибув лише представник „Асошіейтед Пресс" і його фотограф. Представник цієї пресової агенції розпитував учасників і організаторів демонстрації про причини і мету демонстрації та про їхню думку відносно переміни влади в Москві, що саме сталися того дня. Він цікавився, чому на транспаренті написано про Брежньова, про якого тоді ще не було відомо, як про наступника Хрущова. Того ж вечора о год. 9 і 10 г. деякі радіовисильні в Ню Йорку повідомили про демонстрацію та про ці розмови представника „Асошіейтед Пресс" з демонстрантами - українцями на 67-ій вулиці. Маршуючи, демонстранти час до часу співали повстанських пісень. На чолі демонстрації повівали український національний і американський прапори. Групи прохожих придивлялися до демонстрантів і читали або забирали з собою листівки. У листівках під заголовком „Ми обвинувачуємо Москву, закликаємо до поготівлі Америку", подано відомості про 5-річчя політичного вбивства у Мюнхені, обвинувачено комуністичну Москву в ґеноциді, звернено увагу американського народу на те, що Москва, під плащиком „коекзистенції", різних „океанографічних студій" в океані поблизу ЗДА тощо — готується до знищення ЗДА, як бастіону свободи.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗДОБУЛА ПЕРЕМОГУ В ВИБОРАХ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Лондон. — Згідно з дотеперішніми ще неповними вислідами парляментарних виборів у Британії, які відбулися там у четвер 16-го жовтня ц. р., перемогу в цих виборах здобула британська Партія Праці або так звані лейбористи. На підставі звідомлень з більшости виборчих округ, переданих в радіо до 8-ої години ранку в п'ятницю 16-го жовтня, лейбористи мали запевнених уже 247 мандатів, консерватисти тільки 181 мандат і ліберали 2 мандати. В політичних колах передбачають, що лейбуристи диспонуватимуть у парляменті невеликою більшістю всього кільканадцять — 15 до 16 — мандатів. Здобула перемогу Партія Праці після цілих 13 років володіння у Великій Британії Консервативної Партії, яка прийшла була до влади в 1951-му році також з невеликою більшістю, бо всього 17 мандатів. З перемогою лейбористів новим прем'єром Британії стане дотеперішній провідник опозиції Гаролд Вілсон. Передбачений Партією Праці на міністра закордонних справ — Патрик Ґордон Вокер, мандату не здобув, бо його переміг консерватист Пітер Ґріффітс.

Гаролд Вільсон

Внаслідку переслідування в Каїро — Чомбе здобув повагу в Конго

Леопольдвіль. — Конґолійський прем'єр Мойсе Чомбе, вернувшись в минулий вівторок до столиці Конґа, знайшов привітання, як тріюмфатор: десятки тисяч народу довго очікували на прилет літака з Парижу та вітали його, як національного героя. Транспаренти, що їх несли конґолійські маніфестанти, були ворожі у відношенні до президентів Об'єднаної Арабської Республіки Ґамаля Абделя Нассера та Альжиру Ахмеда Бен Белли, а також у відношенні до ґанського диктатора Кваме Нкрумаха. Коли Мойсе Чомбе прилетів був два тижні тому до Каїро, щоб взяти участь в конференції „невтральних" країн, його літак спершу взагалі скерували поза Єгипет, до Греції, а за другим прилетом конґолійського прем'єра — наклали на нього домашній арешт, обставивши палац, до якого його завезли, поліцією і військом. — Те поведення вийшло на шкоду названим двом арабським країнам і тим муринським африканським державам — (Ґана, Ґвінея, Малі) які внаслідку свого комунофільського наставлення були ворожі до Мойсе Чомбе за його прозахідне становище. Сам Мойсе Чомбе осягнув тепер більшу популярність і закріпив себе політично серед конґолійців. Його найближчим завданням є замирити білих наємних старшин і вояків — з конґолійськими і бельґійськими старшинами та дістати з Бельґії більше число фахівців для налагодження адміністраційного апарату.

Праця д-ра Л. Луцева „Т. Шевченко — співець української слави і волі" появилася у виданні НТШ і „Свободи"

Написана з нагоди 150-річчя з дня народження Т. Шевченка і друкована у фейлетонах „Свободи" в березні і квітні цього року праця відомого українського літературознавця й автора численних праць про Шевченка, Кобилянську, Стефаника й інших українських клясиків д-ра Луки Луцева п.н. „Т. Шевченко — співець української слави і волі" появилися цими днями окремим книжковим виданням заходом Наукового Товариства ім. Шевченка і „Свободи". Праця д-ра Луки Луцева насвітлює основно і глибоко національний світогляд Тараса Шевченка, його історіософію, значить, його ставлення до славного минулого України, його погляди на її важке становище під Москвою і його візії української правди і волі в майбутній визволеній Україні. В окремих розділах своєї студії д-р Лука Луців подає правдиву і згідну з основними ідеями Шевченкової творчости і фактами його біографії інтерпретацію багатьох історичних і політичних поем і віршів Т. Шевченка. З того погляду книжка д-ра Луки Луцева є доброю відповіддю на безупинні намагання підсовєтських режимних шевченкознавців представити Шевченка у цілком фальшивому, протилежному до змісту його творів світлі, як інтернаціоналіста, матеріяліста й атеїста, прихильника „дружби з Москвою". Написана книжка д-ра Луки Луцева з використанням численних праць не лише видатних представників українського шевченкознавства, але й багатьох совєтських розвідок, що появилися до останнього часу, особливо у зв'язку із 150-річчям Т. Шевченка. 192-сторінкова книжка видана на доброму папері, з обкладинкою Т. Шумиловича і з 28 ілюстраціями.

Обкладинка книжки д-ра Луки Луцева

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Контроля над атомом

Проблема контролі і зверхництва над атомовою зброєю, що її заторкнув у своїй передвиборчій кампанії сенатор Беррі Голдвотер, не перестає хвилювати високі військові й політичні кола в Америці та в Европі. Стверджується це в статті „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 19-го жовтня п. н. „Стало ясніше, хто контролює атомову бомбу". У цій статті, яка, очевидячки, вийшла з-під пера атомового військового фахівця, є відклики на звідомлення, що його дістав сенатор Голдвотер від окремої Комісії, членами якої є, між іншим, два колишні голови об'єднаних штабів та колишній секретар оборони, — як теж на шість запитів, що їх колишній віце - президент Ричард М. Нікспн руба поставив публічно президентові Джансонові — не діставши на них покищо відповіді.

Сенатор Голдвотер в одному з найперших своїх передвиборчих виступів вимагав, щоб Президент, як головний командант усіх збройних сил ЗДА, уповноважив головного команданта збройних сил Атлантійського Союзу (НАТО), американського генерала, щоб, у випадку несподіваної атаки збоку СССР, він, командант НАТО, міг відповісти негайно так званою тактичною атомовою зброєю. Проти цього виступив секретар оборони Роберт МекНамара, який твердив, що теперішня тактична атомова зброя так само належить до зброї масового винищування і контролю над нею повинен теж зберігати виключно Президент. Сам президент Джансон потвердив у своїй промові в Сіятлі 16 вересня ц. р., що тільки він має контролю над усією атомовою зброєю, і боронив цей принцип. Отож виринув сумнів, що сталося з розпорядженням президента Айзенгавера, який уповноважив команданта НАТО вжити тактичної ядрової зброї у випадку несподіваної атаки на Західню Европу збоку СССР. Дехто, пригадавши той розпорядок Айзенгавера, критикував Голдвотера, що він, мовляв, вдирається у відчинені двері, бо вимагає того, що давно вже зроблено й існує.

Отож, як виявляє згадана комісія, складена з найвищих фахівців у військових справах, президент Кеннеді змінив розпорядок Айзенгавера, увівши для тактичної атомової зброї такі нововинайдені „електронічні замки", що їх можна відчиняти тільки після виявлення Президентом відповідних засекречених кодів.

„Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" твердить, що поруч з офіційним арґументом — виразніше виключити вибух атомової війни через випадок чи технічну помилку, президенти Кеннеді і Джансон керувались політичним арґументом — нібито зменшення загрози совєтської аґресії, що насправді є річчю сумнівною. Таке спутання волі головного команданта збройних сил НАТО схвилювало держави НАТО, які почувають, що вони можуть упасти жертвою совєтської аґресії, особливо тоді, коли вибух сильної ядрової бомби спаралізує комунікаційну систему між ЗДА і Европою. Пригадують, що совєтські тральники вже шестикратно переривали каблі під Атлантиком.

Широка публіка цими проблемами не цікавиться, повіривши в ніби логічний арґумент, що страхітлива зброя повинна підлягати зверхності Президента ЗДА, головного команданта збройних сил. Але справа куди складніша, і названий угорі американський журнал стурбований, чи віра в миролюбність Москви не продиктувала Вашингтонові такі ходи в засадничій стратеґії, які небезпечні для Европи й Америки і послаблюють союз НАТО.

Антисемітизм і українці

У деяких жидівських часописах українці мають марку „споконвічних", „запеклих", „непоправних" і т. д. антисемітів. Не минають нагоди, щоб не пришити українцям латки антисемітизму також і деякі російські еміґраційні часописи, особливо ті, що їх видають чи редагують особи російсько - жидівського походження. Одні й другі розписуються про вияви українського антисемітизму в історії, про антижидівські погроми Богдана Хмельницького і Симона Петлюри, не зважаючи на те, що історики поза всяким сумнівом ствердили, що антисемітами ці та й інші провідники українського народу не були. Підливає оливи до вогню й совєтська пропаґанда, яка коли не безпосередньо, то посередньо підтримує наклепи проти українців, створюючи відповідні ситуації, як це було, наприклад, з виданням антисемітського памфлету Трохима Кичка.

Про односторонність обвинувачень українців в антисемітизмі може свідчити і той факт, що під час першої світової війни та в перші роки після неї було чимало погромів не лише в Україні, де їх проводили здебільша чорносотенні елементи, але й в Польщі і на Мадярщині. Однак, про цю темну сторінку в історії тих держав мовчить не тільки історія, але й жидівська публіцистика, мабуть чи не тому, що ці країни стали самостійними державами і з ними світова преса й міжнародні чинники не бажали входити в конфлікт. Зате з тим більшим завзяттям сиплються наклепи й обвинувачення в антисемітизмі на українців, які своєї держави не здобули та й нікому їх на міжнародному полі боронити.

На цю тему написано вже багато статтей, і входити в дальшу полеміку з цього приводу не варто. Але треба торкнутися участи деяких російських еміґраційних кіл у розгортанні ворожої до українців кампанії, в безупинному обвинувачуванні їх в усяких „антисемітських злочинах" і в знеславлюванні доброго українського імени. Як уже згадано, залюбки вправляються в такого роду антиукраїнській пропаґанді деякі російські еміґраційні газети, які не вагаються інколи обвинувачувати українські громади в ЗДА і в . . . антинеґритянських виступах.

Витримувати атаки з цього боку доводиться українцям в той час, коли дійсність доводить цілком протилежне. Росіяни видають і редагують різного роду журнали із різко неприхильним до жидівства ставленням, ці журнали можна бачити в кіосках Ню Йорку та інших міст ЗДА, але досі в російській еміґраційній пресі реакції на їх появу не було жадної. А крім того ні для кого не є таємницею, що в ЗДА виходить чимало нелеґальних і анонімових, друкованих російською мовою газеток і журнальчиків, з яскравою антисемітським змістом. Українських подібних видань немає.

Наявність різких антисемітських настроїв серед російської еміґрації стверджує також і відомий ізраїльський публіцист Юлій Марґолін, пишучи в „Новому Русском Слові" 13-го жовтня цього року, що його кореспонденції на жидівські теми в цьому часописі викликають серед читачів пароксизми злоби й ненависти, і що їхні деякі листи розмножувані друкарським способом — це просто „грудки болота".

Такий фактичний стан. І тому добре було б, щоб російські еміґраційні публіцисти, замість виступати проти українців з наклепами й обвинуваченнями в справі антисемітизму, звернули найперше увагу на власне середовище і намагалися його прочистити від заразків і ідеї справжнього й відкритого антисемітизму.

Володимир Душник

ТРЕТЯ СЕСІЯ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ: ЦІЛЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Рим. — 3-тя сесія Вселенського Собору скінчила третій тиждень важливих нарад та дебат, в яких брало участь понад 2,500 Отців Собору з цілого світу і яким прислухувалися обсерватори та представники майже всіх існуючих, не - католицьких християнських Церков.

Загально говорять, що Собор так скоро їде вперед, що майже неможливо передбачити його кінцеве оформлення. Папа Іван ХХІІІ не раз підкреслював, що Вселенський Собор буде доктринальним зібранням і що він винесе цілий ряд постанов та директив, які мають потрясти всією структурою Церкви, влити в неї нову динамічну силу і пристосувати її до нових обставин життя.

Під час першої сесії Собору оформились два табори: один, який бачив великі можливості для змін та „відсвіження" Церкви, і другий, консервативний, який вважав, що всякі нові реформи та інновації можуть змінити загальний характер і двотисячолітню традицію Церкви.

Тому третя сесея Собору, яку відкрито в першому році понтифікату Павла VI, почалася у відмінній атмосфері. Папа Павло старався йти слідами свого попередника Папи Івана, намагаючись поєднати 2 могутніх протаґоністів лібералізму й консерватизму — кардиналів Беа та Оттавіяні. Тому тепер ведуть перед зрозуміння духа часу та добра воля, так що аджіорнаменто, тобто достосування Церкви до вимог часу, переводиться на кожному кроці.

Одною з основних причин нового духа третьої сесії Собору є свідомість Отців Собору, що Курія не є такою непримирною, якою її уважали противники; вона також виявилася гнучкою для сприйняття нових ідей, без утрати значення та поваги цієї важливої інституції Католицької Церкви.

Члени Курії почувалися загроженими у своїх позиціях, коли видвигнено справу колеґіяльности єпископів, тобто співучасти єпископів з Папою в адміністрації Церкви. Але їх страх та побоювання зменшилися, коли проф. Альберіґо з Фльоренції доказав у своїх писаннях, що ті самі церковні знавці, які творили принципи для зміцнення папської влади, від Тридентського Собору заступали також „колеґіяльну лінію", тобто погляд, що єпископи мають право співкерувати Церквою разом з Папою.

Великі поступки збоку Курії зроблено також у справі дуже важливій для Церкви та людини: в принципах релігійної свободи. Коли перший текст схеми про свободу релігії читано під час другої сесії Собору, опозиція висунула арґументи, взяті з енцикліки Папи Пія IX Кванта Куріа, в якій він засудив „свободу совісти" тому, що вона була заснована на визнанні принципу натуралізму та індиферентизму, які підкопали права людини й, відтягаючи її від залежности від Бога, робили безпомічною в боротьбі проти гноблячої її світської влади.

Папа Іван ХХІІІ та його наслідник, Папа Павло VI, виявили і виявляють надзвичайну обережність, щоб зберегти свободу слова Отців Собору, що нагадує іншу поставу Папи Пія IX. Одначе, Папа Іван ХХІІІ заборонив виступити польському, тепер померлому, єпископові Гавлині, який приготовив гостру протикомуністичну промову з осудом релігійного переслідування в країнах за залізною заслоною. Ватиканський Державний Секретаріят також заборонив поширювати протест українських католицьких єпископів проти участи російських православних обсерваторів у Вселенському Соборі під час першої сесії. Папа Іван хотів за всяку ціну мати обсерваторів московської патріярхії на Соборі, і тому уважав за доцільне посвятити зламання принципу свободи слова в некористь українських та польських єпископів. Цього року австрійський кардинал Кеніґ та ряд польських єпископів гостро осудили релігійні переслідування комуністичними режимами в Середній і Східній Европі, без будь - якого спротиву збоку Папи Павла VI.

У цій боротьбі за новий дух в Католицькій Церкві визначну участь беруть американські кардинали Кушінґ, Ріттер і Маєр. Це був американець, син ірляндського іміґранта, Кардинал Кушінґ, який, дискутуючи про ці справи, заявив, що історія Церкви мало цікавить американців, і дуже мало людей знають або цікавляться нею. При цьому він зацитував Папу Івана ХХІІІ, який сказав: „Ми мусимо думати про Церкву як про город, який треба удержувати в порядку, а не як про музей, який треба зберегти".

Звичайно, вся дискусія про колеґіяльність єпископів та про релігійну свободу виявляє те, що Церква вчила віддавна: „людина була створена свобідною, щоб свобідно присвятити себе для служби Богові". Це об'явлення давало підставу прихильникам вільнодумства твердити, що Церква не накладає обов'язку визнавати першу з Десяти Заповідей Божих, що, звичайно, не є правдою. Але вибір релігійного вірування мусить бути вільним, не змушеним світською чи церковною владою, навіть не Католицькою Церквою у виконанні її місії оголошувати й піддержувати єдине та найважливіше християнське об'явлення.

Цей принцип релігійної свободи має спеціяльне значення в тих країнах, де громадяни є різного віроісповідання, де католики є в меншості, як також у тих країнах, як Еспанія та Мальта, де ситуація відворотна і католики є в більшості.

Европейські католицькі володарі в минулому тримали Католицьку Церкву під своїм ліктем, кажучи, що це їх обов'язок робити все можливе для піддержання правдивої віри. Церкві доручено проповідувати правди, яких людина не могла збагнути природним способом, а які вона могла збагнути лише цінним даром віри. Церква була ославлена як „релігія влади", і тому цензурувала думку й заохочувала князів і королів практикувати цензурування.

Всі ці асумовані вірування та практики швидко виходять з ужитку, і наголос кладеться не на обов'язок Церкви бути свідком об'єктивної правди (хоч ці прерогативи Церкви остаються незмінними), але на нові вшанування людини, хоч би які великі були її помилки супроти віри й релігії. Людина уважається за основний елемент в шуканні правди, і її судиться не на підставі того, чи вона знайшла правдиву відповідь, але по тому, чи в шуканні правди вона керувалася власною совістю, чи діяла згідно з тим, що уважає за правильне та правдиве.

Під цим кутом третя сесія Собору дебатує і приймає ряд важливих постанов, які не тільки йдуть урозріз з двотисячолітньою історією Католицької Церкви, але й вводять цілий ряд нових постанов, які модернізують Церкву та роблять її нерозлучною частиною модерного суспільства. Чи то рішення в справі колеґіяльности єпископів, запровадження стану жонатих дияконів, спільної молитви та спільної біблії з не - католицькими християнськими визнаннями, прийняття принципу релігійної свободи й цілий ряд інших концесій в сторону не - католиків — все це приносить Католицькій Церкві нову динамічну силу й доказує, що Вселенський Собор залишиться як одна з найважливіших подій в історії Церкви.

Особливе значення матимуть рішення в справі Схеми 13: „Церква в Модерному Світі", над якою дебати почалися минулого тижня. Багато Отців Собору занепокоєні цією Схемою, бо вона заторкне відношення Церкви до держави не тільки у вільному світі, але також у комуністичних державах.

Д-р Михайло Данилюк.

ПЕРЕД СОБОРОМ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Українська Православна Церква в ЗДА стоїть напередодні свого Собору. Подія в житті Церкви історична, а тепер, на черговому етапі її існування, зокрема важлива. Хто знає, чи цей Собор не буде у багатьох відношеннях переломовим, чи не принесе він нові методи думання і діяння. Так чи інакше — залишається ствердити, що силою існуючих факторів, які постали у нашій Православній Церкві, цей Собор відмітить майбутній історик і без пристрастей, холодним розсудком зробить певні висновки.

Тим часом православні українці і під юрисдикцією Митрополита Іоана Теодоровича і поза нею пишуть історію Української Православної Церкви поза Україною і готують Собор. Офіційно ніби все в порядку, Собор, розписаний у серпні, а друком оголошений громадянству в жовтні, готується до великих зборів, а проте приносить він із собою щораз більше міркувань і турбот. Бо Собор неофіційно почали підготовляти вже багато місяців тому різні громади, групи, деякі часописи, особи в рясах і без них, із знанням церковного права і без нього, з відчуттям відповідальности за добро і розвиток Церкви, а може й без такого відчуття . . .

Ніде правди діти: над Собором збираються чорні хмари. Ховати голову в пісок немає потреби. Навпаки — скільком то сотням і тисячам думаючих православних українців, передусім тим, які мають кваліфікації думати і доказали це в різних ділянках українського культурного життя, варто було б підняти свої голови понад маси і порушити питання про відвернення від Української Православної Церкви пристрасних ферментів із небажаними наслідками.

Коли читаєш в деяких часописах статті на цю тему, прислухаєшся висловам на зборах церковних громад на тему Собору, висновкам деяких одиниць, стає моторошно за релігійну єдність, українську єдність, православну єдину Церкву . . .

Помилково було б думати, що передсоборові дискусії хтось із злобою до Церкви почав і цим шляхом їх повів. Віряч в українську людину, треба припускати, що чимало дискусій виникло із турбот за Православну Церкву, її добро і розвиток. Але як же не можна припустити, що чимало осіб і груп, турбуючись за Церкву, випустили провідні ідеї із своїх рук і віддали їх емоційній, пристрасній масі також із тих же міркувань та турбот. Це, зокрема, торкається деяких пресових органів, які, маючи можливість говорити до великих груп людей, маючи велику зброю — друковане слово, можуть повернути кожне діло у конструктивні намагання або навпаки. В результаті — передсоборові дискусії стали не тільки об'єктом думаючих і кваліфікованих людей, але й предметом пристрастей.

Пунктом зачіпки стала поїздка Архиєпископа Мстислава до Православного Патріярха і Ватикану. Раптом, мов би протягом ночі, Архиєпископ, якого Собор вибрав Головою Консисторії, якому доручено вести великі справи Церкви і якому довірялось довгими роками, ім'я якого згадується на кожній православній Літургії, раптом став в очах деяких людей темною постаттю. І православний українець, слухаючи Літургію в церкві, не знає чи шанувати Архиєпископа, якого згадувано під час Служби, чи не шанувати його, слухаючи розповідань попід церквою по Службі. Не знає православний українець, чи шанувати свої авторитети, чи викидати їх із тріском за двері при кожній нагоді персональних, групових чи церковних неполадок. Не знає православний українець, чи церковну політику веде і важливі церковні рішення приймає наставлена ієрархія, чи кожний із свого хутора, аби кричати міг добре на зборах, якщо при цьому обов'язково згадає Україну і Православну Церкву назве мученицею. Це так нагадує трагікомічний випадок з часів визвольних змагань, коли якісь особи із розбурханої маси вигукували: „Не хочемо Петлюри! А хто його Петлюрою вибрав? . . ."

Відомо, що поїздка Архиєпископа Мстислава була приватною, значить для цілости Церкви у своїх наслідках не зобов'язуючою. Видається, що за такий приватний крок Архиєпископа, який відважився в ролі обсерватора виглянути поза щільні мури самовідмежованої Церкви, всі мусіли б були йому скласти признання. Видається зовсім немічним арґумент „за чиї гроші" їздив Архиєпископ, бо напевно не за московські чи інші ворожі, а таки за українські. Далеко важливішим є питання, щоб у майбутньому такий чи інший єпископ їздив на міжнародні й міжцерковні з'їзди таки за гроші з каси Православної Церкви, і щоб на це знайшлись фонди.

Млявим залишається арґумент дозволу для приватної поїздки, одначе яскравим є арґумент доцільности таких поїздок.

Зовсім безпідставним є арґумент „захвачення" Православної Церкви Католицькою Церквою. Люди, які ширять такі баламутства, зовсім недоцінюють розуму Ватикану. Українській Католицькій Церкві лежить в інтересі існування, а згодом відродження на Україні сильної Православної Церкви, бо лише при наявності такої і при наявності сильного релігійного відродження на Україні, як також при наявності приятельських відносин із Православною Церквою можливе міцне і стійке відродження Католицької Церкви.

Всі постанови теперішнього Собору у Ватикані вказують не на похід інквізицій по всьому світі, а, навпаки, — на зближення, приятельські відносини і молитовну єдність християн. Найбільш консервативні кола Ватикану могли піти на такі далекойдучі зміни, чомусь лише на це нездібні гурти православних.

Обсерваторами на Ватиканському Соборі можуть бути всі Церкви світу, включно з московською, і лише православні українці відмовляють собі цього привілею. Чомусь Патріярх Атанагорас може приватно зустрітися із Папою Павлом і з ним на Святій Землі цілуватись, але не вільно українському православному ієрархові зустрітися з католицьким, бо це — табу, і чого доброго таки українці кинуть на нього анатему.

Але якщо при цьому всьому приватна поїздка Архиєпископа все ж не викликала б схвалення Собору в жовтні, чому тоді місяцями наперед ведеться кампанія, яка вже давно перейшла межі факту самої поїздки і поплила руслом всяких емоцій.

Поїздка Архиєпископа стала, отже, зачіпкою. Дискусії перед Собором пішли куди далі, і в них участь беруть вже не тільки вищі і нижчі духовні особи, але й розполітикована, часто не кваліфі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(29)

Ще ближче пізнав я Кошиця в кінці двадцятих і на початку тридцятих років, коли приїздив він на мою фарму для відпочинку.

Моя фарма знаходилась в лісистих горах на висоті біля 1 000 метрів. З одного боку вона прилягала до дороги, а з двох боків межувала з іншими фармами. Було там мальовниче озеро, протилежний берег якого належав до стейтової резервації. Одне джерело било фонтаном, постачаючи для моєї й для двох нижче положених фарм надзвичайно смачну воду. Олександер Антонович надзвичайно любив дику природу і вона викликала в нього поетичний настрій.

Перебуваючи на фармі, ми кожного ранку, поснідавши, йшли на високий берег озера. Йти доводилося зо два кілометри по вузькій стежці між соснами. Шумів ліс, і Олександер Антонович уважно прислухався до того шуму. Ця, як він казав, „лісова музика" ніби заворожувала його, і він знаходив у ній первісні мелодії. Часами нашу стежку перебігала сарна, або, вийшовши нам назустріч, спинявся олень, здивовано дивився і — кидався в гущавину лісу.

Сидячи над озером, біля джерела, ми прислухалися до його тихого дзюрчання. Кошиць не раз казав мені, що природа творить досконалу музику, тільки треба відчути й зрозуміти, яка вона мелодійна, а часом бравурна.

Коли б я міг записати всі розповіді Кошиця, то вийшла б велика і прецікава історія українського культурного, зокрема театрального, життя.

Отак просиджували ми над озером або блукали по лісі цілий день, полуднуючи шматком сала та житнім хлібом, що тоді здавалися для нас надзвичайно смачними. Вертатися до фарми треба було ще до заходу сонця, бо ввечері ліс оживав, і виходили на полювання дикі коти, що не раз кидалися з дерев на людей. Проте і вдень не можна було йти в гущавину лісу без доброго кия.

Під час наших прогулянок над озером Олександер Антонович багато розповідав про театр Садовського та про окремих його артистів. Миколу Садовського, а також Заньковецьку, Кропивницького, Саксаганського, Тобілевича і Мар'яненка він уважав за великих артистів. Так само влучно і гостро характеризував він поета і театрального критика Миколу Вороного.

Між іншим у зв'язку з Вороним Олександер Антонович розповів такий цікавий випадок. Микола Вороний написав гостру критичну статтю на гру артиста Мар'яненка. Незабаром після того ішла якась п'єса, в якій Мар'яненко грав ролю досить таки неґативного персонажа. Коли Мар'яненко появився на сцені, Вороний, побачивши його, засовався на стільці й прошепотів на вухо сусідові: „Та він же ж грає мене, бігме мене! От прохвост! Невже я такий?" З того часу М. Вороний став більше обережним у своїй критиці.

Розповідав О. Кошиць про те, як театр Садовського почав виставляти опери. Навіть приятелі українського театру зустріли були ту ідею з великим застереженням. Але після того, як кияни побачили на сцені того театру „Енеїду", а далі „Різдвяну ніч", „Утоплену", сталося чудо: опера в поставі М. Садовського під музичним проводом О. Кошиця, набула великого успіху.

Правда, це не були клясичні опери, в яких, як казав Олександер Антонович, на сцені ходять манекени, виставляючи праву ніжку вперед, випинаючи груди, одну ручку прикладаючи до животика, а другу підносячи догори і тягнучи останні звуки мелодії доти, поки очі вилізуть з лоба. В театрі Садовського на сцені ходили і співали звичайні люди, роблячи звичайні рухи, а проте вистави йшли на високому рівні музичних вимог і драматичного виконання. Здається, режисер Московського Художнього Театру Станіславський, наслідуючи оперові вистави Садовського, створив свою „музикальну драму".

З сарказмом говорив Олександер Антонович про піяністів-віртуозів. Він казав, що отак собі сяде патлатий чоловік за піяніном і починає товкти пальцями по клявішах, наче хоче розторощити їх, а водночас мотає головою так, що здається вона ось-ось злетить з плечей. „Не люблю піяніна, — говорив Кошиць, — бо гра на цьому інструменті викликає в мене неприємний спогад. Коли я жив у Києві, то в сусідньому помешканні мав піяніста, який щодня грав усе те саме, і кожного року гірше. Уявіть собі, до якої віртуозности він дійшов!"

Сидячи одного разу на концерті в Ню Йорку, де виступав непоганий український скрипаль, О. Кошиць звернувся до мене: „От віртуоз, так віртуоз, навіть за кобилкою грає, щоб добути зі скрипки неймовірні тони!"

* *

20-го квітня 1933 року я отримав від Олександра Антоновича листа:

> Вельмишановний пане Кедровський! Посилаю Вам матеріял для замітки в „Свободі" про видання моїх пісень на англійській мові.
>
> Я думаю, не приходиться доказувати, що це є перший випадок в історії нашої музики, коли українська муза йде в друку на чужій мові та для чужого вжитку. Я тої думки, що цю тему треба буде розвивати ширше, бо гидко, навіть огидно дивитися, коли всі наввипередки кричать про якусь українську культуру, про нашу пісню — мистецьку зброю, а Гайворонський повинен жебрати копійки на видання своїх творів. Про себе я вже не кажу: я — наддніпрянець, і це вичерпує в данім разі все. Ще більше жаль і зло бере, коли бачиш, що чужинець цінить твою роботу відповідніше і достойніше, ніж свої, які потім тільки вміють цим величатись: диви, які ми! — і зовсім погано робиться від думки, що все, як було, так і є, так і буде, по слову Шевченка, що німець нам усе покаже, а до того й історію нам нашу розкаже . . .
>
> Тож мені здається, що при цій нагоді було б своєчасно тиснути добру статтю на цю тему, а також про те, що наші скарби експлуатуються чужими людьми.
>
> До того зараз передо мною лежить лист від київського видавця, Вам і всім відомого В. Ідзіковського. Він пише мені, що готовий назавше переступить свої права на українську музику, коли б знайшовся купець. А треба пам'ятати, що в руках його усе, що видавалося на Великій Україні, починаючи з творів Лисенка. Я думаю, що це питання можна б піднять у „Свободі" та подать для обговорення читачів. А там може б, дійсно, знайшлась яка організація, що захотіла б стати власником національних музичних скарбів. Я думаю, що Ідзіковський не запросив би великих грошей, бо зараз зі всіх цих прав він не може мати жадного прибутку.
>
> Він просить мене підняти це питання перед українським загалом, а там, мовляв, сама національна честь покаже, що нам робити (боюсь, що це говорить поляк, у якого почуття національної чести трохи . . . відмінне від нашого).
>
> У всякім разі, чи не використали б Ви цього питання у Вашій статті з приводу видання моїх пісень — це було б до речі, а також можна було б почутя дещо від читачів на тему про національну честь.
>
> Жінка їздила дивитись помешкання до Каштанюків. На жаль, воно нам не підходить, та й комунікація досить трудна і досить коштовна для моєї кишені, яка продерлася від „національного гроша". Літо підходить, а я стою на роздоріжжі і не знаю, в який бік повернутись: куди не кинь, то або смітник, або дорожнеча, що пропадає охота жить . . .

Пам'ятаю перший приїзд О. Кошиця на мою фарму. Вийшовши з автомобіля я, дружина й тесть подалися до будинку, щоб провітрити його. Олександер Антонович лишився надворі „полюбуватися природою". Коли по деякім часі я вийшов з дому, то не знайшов його перед хатою. Спочатку я подумав, що він подався до лісу, куди ходити одинцем, не озброївшись києм, як я вже згадував, було небезпечно. Перейшовши за стайню, я побачив там О. Кошиця, що сидів на купі гною і плакав. Я підійшов до нього.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ФОНД!

Українська хроніка

● **У Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку** відбудеться 16 жовтня о 8 год. вечора авторський вечір Василя Чапленка; про його драматичні твори прочитає доповідь письменник Фотій Мелешко.

● **Відкриття виставки рисунків Ярослави Геруляк,** молодої української малярки-модерністки у ЗДА, відбудеться в неділю 18 жовтня ц.р. о год. 3 до 5 по полудні в ґалерії Сав Мілл Рівер при 1808 Фронт Стріт, Йорктавн Гайт, Н.Й. Триватиме виставка від 18 жовтня до 1 листопада ц.р.

● **Доповідь генерала штабу А. Валійського** на тему „Похід з'єднаних Українських Армій на Київ восени 1919 року" відбудеться в рамцях наукової конференції, що її влаштовують спільно Український Військово-Історичний Інститут при НТШ та Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці в суботу 17 жовтня ц.р., о год. 6-ій веч., в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та вул. в Ню Йорку.

● **Виставка малярських праць відомого українського маляра Любослава Гуцалюка** буде відкрита в американській Ґалерії Гілде Ґерст при 1100 Медісон Евню (ріг 83-ої вулиці) в Ню Йорку дня 20 жовтня ц.р. о год. 5-ій по пол. Виставка, яка охоплює 25 нових малярських праць Гуцалюка, триватиме до 7 листопада ц.р. і її можна оглядати кожного дня, крім неділь, від год. 11-ої перед пол. до 5:30 по пол.

● **Літературно - Мистецький Клюб в Едмонтоні,** в Канаді, влаштовує в неділю 25 жовтня о год. 7:30 в Українському Народному Домі мистецький вечір — вшанування проф. І. Кейвана з нагоди виходу його нової книжки про мистецьку спадщину Т. Шевченка.

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

Ню Йорк. — Українське Лікарське Товариство Північної Америки, відділ Метрополії Ню Йорк, влаштовує в днях 17 і 18 жовтня ц.р. на Союзівці, Кергонксон, Н.Й., свою щорічну товариську зустріч. В програмі Зустрічі наради та сходини членів Товариства, спортові гри, як також бенкет, що відбудеться в суботу 17 жовтня о год. 6:30 з виступом відомого діяча української сцени дир. Йосипа Гірняка. Крім того в рамцях зустрічі передбачені загальні збори Психіятричної секції УЛТПА.

З НАШИХ БУДНІВ

СЕСТРИ МЕТРІНКО

Стався у моєму житті такий факт, що хіба прийдеться змінити все дотеперішнє літочислення: досі, звичайно, коли я забирався писати споминального фейлетона, то починав його так: „Вже минуло двадцять років з того часу, коли я покидав Рідну Землю"... або „тікав на еміґрацію", і т.д. Тепер хіба доведеться починати так: „Ось і проминуло вже чотири тижні, коли я виступав на сцені „Союзівки" з міс Америкою і з міс Ню Йорк Сити, — з двома чарівними сестрами українського роду, Мішель і Маршою Метрінко!" А сталася ця вікопомна подія в суботу 19-го вересня ц.р., під час виборів міс Союзівки на 1965-ий рік.

До речі, мушу сам таки відмітити(бо „Свобода" цього не написала), що на тому пам'ятному вечері я виконав на спілку з Маршею Метрінко один балетний номер, — щось таке французьке, на зразок „кан-кану", не згадуючи проти ночі! Тобто — Марша танцювала (і то як!), а я витаскав за нею на сцену зелену, хвостату суконку, рукавички, капелюшок і палички... Вправді цей номер не надто блискуче мені вийшов: по дорозі я погубив рукавички та й суконка мені розсипалась на всі сторони світу. Ну, та воно звісна річ, я не маю такого сценічного експірієнсу, як Баб Говп чи Микола Понеділок. Проте, чимало моїх друзів, між ними й голова „Слова", проф. Григорій Костюк, що був присутній на тому вечері, потвердили об'єктивно, що це був один з найкращих моїх авторських виступів за всю мою кар'єру на цій вільній землі!

Після того дещо екстраваґантного танку Марші Метрінко між нашим цнотливим жіноцтвом були коментарі, що він на сцену „Союзівки" не пасував. А передусім різко відбивався своїм характером від національних танків ансамблю Петра Марунчака з Монтреалю. Це правда, що наші браві танцюристи з Канади, хлопці й дівчата, тісно, аж по саму бороду були закутані в гуцульські, полтавські чи подільські строї, а панна Марша заблисла на сцені майже позбавлена строю, тобто була дуже скромно одягнена, можна б сказати... Але парох „Союзівки", Впр. о. Любомир Гузар, спізнився тоді на програму і того номера не бачив, отож пан Квас і пан Данило після того аж легше відітхнули!

А так, взагалі, сестри Метрінко — славні, лемківські дівчата, хоч і з третьої ґенерації, гарно виховані, чемні й побожні. Після гучної забави вони рано повставали і прийшли на Службу Божу до каплички в лісі, чого, на жаль, не можна сказати про деяких наших панночок з добрих домів, які в тому самому часі не знаю, що робили?.. Спали чи в теніса грали?

Так, сестри Метрінко не говорять по-українськи. Це правда. (Третя ґенерація, прошу панства!). А скільки ж то нашої золотої скитальської молоді вже поволі забуває мову цьогорічного ювілята, Тараса Шевченка?.. В кожному разі бувша міс Америка, панна Мішель Метрінко, запевнила мене, що на другий рік уже буде сміятися з моїх „джовків", тобто, виходить, вивчатиме українську мову. В це я навіть трохи вірю, бо пан Квас порадив їй записатися на Курси Українознавства в наступному році, а його секретарка, п-на Орися Пашак, знана сумівка, заявила категорично:

— Вже я нею заопікуюсь! Вона ж студіює в тому самому університеті в Вашінґтоні, що і я. Ось побачите, що я затягну її і до Студентської Громади, і до ТУСМ'у, поки ще МУН її не перехопив!

І к е р.

ПЕРЕД СОБОРОМ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Закінчення зі стор. 2-ої

кована громада, що по суті своєї дії „хто його Петлюрою вибрав" перевела важливість та достойність Церкви на — вулицю.

Арґументи про демократичність Української Православної Церкви, соборноправність, участь громади у вирішуванні проблем тут не поможуть. Добра демократія шанує свої авторитети, шанує структуру (Церкву, державу), яку створює, а не валить, побивається за її ріст, а не роздріблення. Соборноправність шанує свої Собори, а не підміновує їх. Громада — а ще українська — повна прав у вирішуванні проблем, але у вирішуванні, а не у переведенні проблем до інстинктів маси. Добра громада характеризується мудрістю.

Скільки мудрости і скільки конструктивних укладів думок виявилося в неофіційній підготові Собору — залишається історією різних діянь і справою совісти. Скільки мудрости виявить Собор — залишається справою побажань, заснованих на побоюваннях з минулого.

Чи Собор своїми рішеннями поставить православних українців у вільному світі перед фактом нового роздору в цій Церкві, яку називають Мученицею, чи вийде переможною єдністю? Чи Собор поставить нас, православних українців, у таке становище, що невідомо буде, до якої ж Православної Церкви належати, чи проголосить нам, що ми всі належимо до однієї і тієї самої Православної Церкви? Чи Собор позбудеться із своїх рядів ще одного єпископа, якого нікім заступити, чи викаже доволі мудрости, щоб з'єднати всіх українських єпископів, а тим самим всіх православних українців, щоб, нарешті, відпала потреба питати свого земляка, до котрої юрисдикції він належить? Чи Собор винесе такі постанови, які сповнять кожного православного українця гордістю, чи принесе чергове пригнічення?

Боляче, але як же реально стають всі ці питання перед тисячами православних українців на чужині, і, коли б ті, що на Україні, про всі ці деталі знали, мабуть, крім болю, почували б і сором...

Програма Собору починається сповіддю і причастям усіх членів Собору, які перед історією, а не масою, несуть відповідальність. Початок Собору — якнайчистіший. Глибоко сподіваємось на такий же кінець.

● **Дві російські родини,** Березіних і Дубовцевих, які примандрували до СССР з Китаю, довго добивалися дозволу на виїзд з СССР за кордон. Змобілізувавши для своїх цілей совєтську і закордонну пресу — вони добилися успіху: совєтські власті дали їм дозвіл на виїзд, але — вони не мають куди виїхати Західні країни вимагають спонзорів, що їх ті родини не мають.

Президент не знав про злочини Дженкінса; наказав ФБІ перевести слідство в цій справі

Вашингтон. — Президент Джансон заявив 15-го жовтня, що він нічого не знав про злочини свого асистента Волтера В. Дженкінса і тому він нічого не скривав в тій справі. Президент негайно зарядив, щоб Федеральне Бюро Інвестиґацій перевело в цій справі докладне слідство. Ця заява президента Джансона була в дійсності відповіддю на оскарження голови Республіканського Крайового Комітету Діна Бирча, що Президент п'ять і півроку прикривав злочини Дженкінса. Тут треба згадати, що Дженкінс був заарештований за неморальну поведінку вперше в січні 1959 року, але тоді йому вдалося підставити за себе іншу особу і викрутитися від кари. Те саме старався він зробити і тепер, коли минулого тижня його були заарештували у випадку за „непристойні жести". Це було в будинку Т-ва Молодих Християнських Чоловіків (ІМКА) у Вашингтоні. Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер повідомив, що президент Джансон наказав перевести слідство в справі Дженкінса, і що це слідство вже ведеться. Сам президент Джансон не склав жадної заяви в цій справі, але пані Джансон в Білому Домі висловила особисту турботу з того приводу, що сталося з Дженкінсом. Вона заявила: „Мені серце болить з причини того, хто дійшов до такого кінця внаслідок втомлення відданою працею для цієї країни". — Дженкінс був дуже близько до Білого Дому. Два вашингтонські адвокати відвідували редакції часописів у Вашингтоні, заявляючи, що вони є представниками Дженкінса заперечуючи, що вони є у зв'язку з Білим Домом. Політики обидвох партій цікавляться цією аферою, але покищо, не виявляють, який це може мати вплив на цьогорічні вибори, бо чекають, як зареаґує на цей факт публічна опінія. Але всі признають, що це є неприємна справа для демократів, хоч тепер не знати, чи вона зможе значно пошкодити Джансонові, якому різні опитування ворожать велику більшість. Ґолдвотер заявив, що він не згадуватиме афери Дженкінса, але він додав, що порушуватиме цю справу, коли виявиться, що вона має зв'язок із безпекою ЗДА.

Атлети ЗДА здобули в Токіо нових 8 золотих медаль

Токіо. — В п'ятому дні змагань Олімпійських Ігрищ в Токіо, в четвер 15-го жовтня, американські спортовці знов домінували та зібрали цілий ряд медаль, в тому вісім золотих. Президент М. О. Комітету, 77-літній Авері Брандедж, мав приємність вручити найбільше медаль цього дня своїм землякам, репрезентантам ЗДА. Несподіванкою плавацьких змагань була перемога і золота медаля 17-річної американки Леслі Буш з Прінстону в конкуренції стрибків у воду з вишки. Вона випередила досвідчену німку Інґрід Енґель-Крамер і Галину Олексієву із СССР. Дан Шолендер здобув для ЗДА третю золоту медалю в запливі 400 м. вільним стилем, осягаючи новий олімпійський і світовий рекорд часом 4:12.2. В гінцях плаваків - жінок 4 x 100 м. вільним стилем перше місце і золоті медалі здобула дружина ЗДА в складі: Шерон Студер, Донна Де Варона, Ліліян Вотсон і Кеті Елліс. Змагуни ЗДА завдали несподівану поразку суперникам у веслуванні, коли вісімка Веспер Клюбу випередила непереможних досі веслярів Раценбурґу в Німеччині. Другу золоту медалю у веслуванні здобула також двійка ЗДА перед екіпами Франції, Голляндії і СССР. В конкуренції 200 м. грудним стилем український пливак Григорій Прокопенко виборов лише срібну медалю для СССР, випереджуючи репрезентанта ЗДА Чет Ястремб с ь к о г о (бронзова медаля). Перше місце в цій конкуренції припало австралійцеві Янові О'Браєнові. В бігу на 100 м. американець Роберт Гейс переміг сильних суперників часом 10.0 сек., який дорівнює встановленому раніше світовому рекордові. Цей самий змагун мав у півфінальному бігу на 100 м. час 9.9 сек., але судді не признали цього осягу світовим рекордом, тому, що віяв тоді в напрямі бігу вітер зі швидкістю понад 6 миль на годину. В меті диском контужений раніше Ел Ортер все таки, напруживши всі сили і стерпівши біль, здобув перше місце і золоту медалю для ЗДА. Українець Володимир Голубничий, який має за собою неодин успіх у змаганнях в ході, опинився в конкуренції ходу на 20 кілометрів лише на третьому місці за репрезентантом Великої Британії Кеннетом Метюсом і німцем Дітером Ліндмером. До надзвичайних осягів дня треба ще зачислити новий олімпійський і світовий рекорд у стрибку вгору румунки Йолянди Баляс, яка подолала висоту 6 стіп 2 і 3 4 цаля.

Після п'яти днів олімпійських змагань спортовці ЗДА мають на своєму рахунку 15 золотих, 9 срібних і 10 бронзових медаль та стоять в неофіційному точкуванні країн на першому місці перед СССР (7 золотих, 6 срібних і 9 бронзових), та Японією і Німеччиною, які змагаються за третє місце.

„Кардинали" стали чемпіонами бейзболу

Ст. Луїс, Мізурі. — В сьомих змаганнях „Світових Серій" бейзболу дружина „Кардиналів" зі Ст. Луїсу перемогла 7:5 „Єнків" з Ню Йорку і цією виграною в рішальній зустрічі, здобула остаточно першість ЗДА на 1964 рік. „Світові Серії", для перемоги в яких треба чотирьох виграних однієї дружини, тривали повних сім гор та виявили вирівняний позем гри їх учасників, репрезентантів Американської і Національної Ліґ бейзболу. В останніх змаганнях в Ст. Луїсі обидві дружини мали чимало добрих ударів, в тому теж „гом ранс" Брака і К. Боєра для переможців та Ментела, Бояра і Лінца для переможених. „Єнкі" завели в полі, чим змарнували дорібок трьох „гом ранс" і довели до невдачі. Перемога і чемпіонат „Світових Серій" були для „Кардиналів" осягами, що їх вони не здобули ще від 1946 року. Дружина „Єнкіс" натомість має в своїй історії цілий ряд чемпіонатів за цей самий час, але в цьому і попередньому роках вона закінчила „Світові Серії" програними.

Українська група виступить на телевізії

Окружна Рада СУА у Філядельфії повідомляє, що за ініціятивою пані Вероніки Цегельської українська національна група буде представлена в рямцях Національ Репортс Серієс. Ця програма буде передавана 20-го жовтня о год. 7.30 вечора з філядельфійської станції WCAU-TV, канал 10. Вокальну ілюстрацію до української частини виконає чоловічий хор „Прометей" під орудою проф. Івана Задорожного. Окружна Рада СУА у Філядельфії робить старання про спеціяльну Шевченківську програму на цій самій станції. Проситься шановне громадянство писати найкращі коментарі про програму на виступ хору 20-го жовтня і в той спосіб допомогти до переведення Шевченківської програми. Листи писати на адресу: Public Affairs Department, WCAU—TV Channel 10 City Line and Monument Ave's Philadelphia, Pa. 19131